

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

conform regulamen. de a-
plicare a tarifului comer-
cial, categoria V.

Unirea

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de
publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericicească — Apare în fiecare Sâmbătă

Prieteni și Colaboratori,

Am vrea să stăm nițel de vorbă, cu voi cu toți cari constituiți familia dragă a „Unirii”. Vom discuta mici chestiuni de „bucătărie internă”, de cari însă depinde însăși existența gazetei, viitorul ei. Știți și înțelegeți de ce. — Era cu neputință ca tragedia, care s'gduie întreagă ființa neamului nostru, să nu ne isbească și pe noi.

La sfârșitul lui Decembrie, „Unirea” împlinește cincizeci ani de viață. — Aveam de gând să prăznuim după cuviință acest moment venerabil. Studii speciale trebuiau să pună în lumină munca și lupta de o jumătate de veac a publicației noastre în diferitele domenii de viață bisericicească și națională, pe care trebuia s'o încoroneze un număr festiv impunător. Va trebui, acum, să reducem sârbătoarea la proporțiile dictate de doliul general la care participăm. — Nu renunțăm însă cu totul. Numărul jubilar va ieși. Cerem, pentru el, colaborarea, jertfa și dragostea tuturor. Toți cei cari au ceva de spus pentru acest prilej, toți cari au amintiri de preț din trecutul mai apropiat ori mai depărtat... să nu pregete a se așeza la masa de scris. Cu zor și cu degrab. Am dori să avem manuscrisele aci în primele zile ale lui Decembrie, spre a putea organiza materialul și a-l tipări din vreme în condițiuni optime. Iar cei cari ureau și pot, vor contribui cu obolul lor la desăvârșirea condițiilor tehnice în care va apare numărul jubilar. — Și unii și alții vor face o faptă bună, apreciată și de noi și de cititori.

Cu întâiul număr din Ianuarie viitor, „Unirea” începe a doua jumătate de veac. — În planurile noastre, urma să capete în dar haină nouă, bogată și împodobită după cerințele vremii. Voi am 8 pagini de format mare, cu ilustrațiuni, cu rubrici permanente care să oglindească în lumină creștină toate câmpurile de viață bisericicească și națională. Vis, care deocamdată trebuie socotit spulberat. Acum râvnim mult mai puțin: să putem continua cel puțin în modestia de până aci. Ne mulțumim dacă vom putea rezista.

Pericolul e mare. Două treimi din Biserica noastră au fost smulse din comunitatea națională și trecute în țară străină. Acolo e și mulțimea cititorilor. Noi ne încapăținăm a le trimite foaia în continuare, dar cu aceeași încapăținare teancurile ne vin îndărăt dela graniță. Noua stăpânire de acolo nu ne lasă să intrăm. Până când? Dumnezeu știe. — Oricum, nădejdea e numai în noi, cei cari am apud fericirea de a rămâne acasă, în țara noastră. Noi trebuie să asigurăm existența gazetei. Cu sacrificii noi, se înțelege. Mai mult morale însă, decât materiale. Stăruință, adică, în câștigarea de noi cititori. Dacă fiecare din

Școală creștină

(=) Noul regim, în care trăim, se declară și se afirmă creștin. Vrea refacerea radicală, structurală a țării în spiritul unui program social luminat de evanghelie. — Nu-i suflet românesc care să nu se bucure de această vrere. Și nu-i om de omenie care să-și precupețească sacrificiul și colaborarea pentru isbândirea ei.

Avem, cu toții, și răbdarea necesară. Ne dăm seama de greutatea întreprinderii care cere neapărat, între multe altele, și concursul factorului timp. Cu forța și graba nu se poate realiza nimic sănătos și durabil. Pe încetul, așa dară, cu chibzuială și temeinicie. Dar cu hotărâre și tenacitate.

Sectorul în care se pot face de îndată îndreptări însemnate este totodată și cel mai important de reformat: școala. Viitorul este echivalent cu tineretul. Educația generației tinere de azi hotărăște fața zilei de mâine. Vom avea, mâine, țară creștină, dacă facem azi școală creștină. — S'o facem dar. Nu dînt'odată. Dar să începem fără amânare, fără șovăire.

Programa, cartea, dascălul: toți acești factori de educație trebuiesc reformați, în spiritul pedagogiei creștine, pentru că să avem nădejde de reușită. Toți să fie pătrunși de idealul educativ creștin cu atât mai mult, cu cât mediul social, cu indiferentismul tradițional și cu sguuirile neîncetate care-l agită, este mai puțin prielnic. Ce s'ar putea face chiar de-acum în aceste direcții?

Programa școlii să țintească formarea caracterului mai mult decât înmagazinarea de cunoștințe. A caracterului creștin, firește, care crește din morala religioasă aplicată, trăită, nu numai învățată în formule abstracte și fără putere. Să domine, prin urmare, în școală

noi va câștiga cel puțin un abonat nou, cel puțin unul, viața gazetei este asigurată. Dar nu o simplă adresă, care să ne sporească munca și cheltuelile, pentru ca la urmă să nu plătească. Ci abonat plătitor. (Pe cât se poate înainte; îngrijindu-se de aceasta cel care face propaganda și-l câștigă pe noul tovarăș). Ar trebui începută imediat această stăruință. Ar fi bine, adică, să știm cât mai curând, tot în primele zile ale lui Decembrie, cum stăm și ce putem. Să putem tipări noile adrese, pentru ca dela 1 Ianuarie expediția să se poată face normal și fără greutăți.

Iată ce aveam de spus și de sfătuit. Acum așteptăm răspunsul vostru. Cu toată încrederea. Din parte-ne, vă asigurăm, vom face totul pentru ca Unirea să trăiască!

religia, dar nu numai ca obiect de învățământ, ci ca ideal și ferment de viață. Copilul să găsească în școală o continuare a familiei creștine, în care practica credinței se face mai metodic și mai cu sistem decât acasă!

Trebuesc revăzute imediat toate manualele școlare. A tuturor categoriilor de școli. Foarte multe din ele sunt deadreptul păgâne. Marfă de import apusean, care se bate în cap cu ceea ce propune preotul în biserică și la puținele, preapuținele ore de cateheză câte i s'au lăsat. Și, firește, strică tot. — Dacă vrem școală creștină, nu trebuie să mai tolerăm în ea nici o carte care nu se armonizează cu învățătura creștină; cu cea genuină, adevărată; pe care o propovăduiește și păzește în chip autentic Biserica, nu altcineva.

Dascălul, de toate categoriile, trebuie să se încadreze sincer în acest ideal educativ. Firesc și necesar ar fi, ca el însuși să fie sincer și practicant creștin. Să se identifice și trăiască în spiritul propovăduit. Dar deocamdată, până când se va putea crește o nouă generație de astfel de pedagogi, se vor lua măsurile necesare ca cei cari nu simt așa, cari au ieșit din altă frământătură și nu-și pot plămădi acuma sufletul nou ce se cere, cel puțin să nu fie potrivnici și să nu poată strica. Nu se mai pot imagina învățatori și profesori cari să-și bată joc de Dumnezeu și de Biserica. Nici în universitate, necum în școlile mai mici. Nu se va tolera propovăduirea dela catedră a unor teorii contrare credinței religioase. Și măsuri se vor lua, ca și ei, educatorii, să-și împlinească obligațiile creștinești impuse elevilor.

Toate aceste condițiuni, — și peste ele peste toate încă una care le întrece în importanță: asigurarea unității spirituale din școală și a deplinei armonii cu biserica — se pot realiza în tipul de școală confesională, pe care, spre nenorocirea noastră, ne-am grăbit a-l distruge, după ce ne-a dat împlinirea idealului național. Dezastrul îl vedem, dincoace și dincolo de linia nedreaptă care spintecă vremelnice trupul neamului nostru. — „Unirea”, aproape singură în cuprinsul românismului, a militat pentru această școală. Neîncetat. Cu îndrăsneală. Până la plictiseală. N'a fost ascultată. Din nenorocire. Să sperăm că necazul și durerea ne vor desmeteci și ne vor duce la hotărâri și fapte salvatoare. Școala confesională este dintre acestea.

Iată câteva considerații și sugestii la început de an școlar și la început de regim creștin. Dacă vor avea norocul să fie ascultate și împlinite, atunci nenorocirea națională care ne-a isbit se va transforma în binecuvântare. Fiindcă sufletul nou, caracterul cre-

știn pe care-l va plămădi noua școală crescută din durere și umilință, ne va reda iarăși vechile hotare, asigurându-ne cu mai mare trăinicie patrimoniul de glorie spre care avem dreptul și datoria să tindem.

Din prigoana ungurească. Ziarul timișorean german „Extrapost“ (18 Oct. 40) reproduce un lung articol din revista berlineză „Volk im Osten“, în care a apărut sub titlul: „Situația dela Satu-Mare, după intrarea trupelor maghiare.“ — „Ecoul“ din Timișoara ne dă următorul rezumat al numitului articol, vrednic de reținut fiindcă apare într-o revistă germană și vorbește despre purtarea ungușilor față de Șvabii care, se știe, nu sunt singuri pe lume:

„Hotărîrea dela Viena a dus pe Unguri la o nebulie de nedescris. Germanii dela Satu-Mare sunt înjurați, persecutați. Li-e amenințată viața și bunurile lor. În fiecare zi, Ungurii le sparg ferestrele și rup svasticele. Germanii cari s'au opus persecuțiilor, au fost arestați și bătuti. Singura recunoștință a Ungurilor că Germania le-a dat acel teritoriu, sunt înjurăturile pe cari le adresează Germaniei și Fuhrerului.

Atrocitățile contra germanilor au fost aduse la cunoștința autorităților maghiare, cari însă n'au luat nici o măsură și n'au făcut nici o cercetare.

Autoritățile maghiare tolerează toate atrocitățile împotriva germanilor.

Sub regimul român, în toate comunele germane am avut școli primare, iar în Careii-Mari un Gimnaziu. Tot sub același regim, în unele comune, am reușit să introducem limba germană, contra preoților maghiari susținuți de fostul episcop Fiedler.

Prin ocuparea acestui ținut de Unguri, rodul luptei noastre de 15 ani s'a prăbușit — și numai în unele comune, unde avem preoți mai dârzi, se mai poate menține, cu mari greutate și cu lupte, situația veche.

Preoții renegați nu mai admit în biserici rugăciuni în limba germană — și adună cu

forța semnături spre a introduce limba maghiară în toate școlile germane.

Preotul din comuna Petri a declarat că, la început (ungurii) vor tolera o politică de înțelegere (cu germanii), dar mai târziu îi vor trage la socoteală. Invățătorilor germani din comuna Petri nu li s'a luat jurământul de fidelitate față de statul maghiar, pentru motivul că ei au declarat că vor preda la școală și mai departe în limba germană.

Dacă aceasta e soarta germanilor cedați Ungariei, cine va mai putea socoti drept exagerate informațiile despre atrocitățile săvârșite față de români?!

Magis amica veritas

(—) Am primit zilele trecute o scrisoare din Ungaria. Ni-o trimite un preot greco-catolic maghiar. Unul din cei mai de seamă, mai pregătiți și mai activi. Conducător al unei excelente reviste bisericești — care ne vine în „schimb“ la redacție — confratele, care știe bine românește, urmărește cu atenție și cu interes publicațiile noastre dela Blaj, pentru cari are cuvinte de apreciere elogioasă.

Distinsul coleg a rămas foarte neplăcut surprins de atitudinea noastră în chestiunea sfâșierii Ardealului. N'ar trebui să protestăm și să vorbim de „ținuturi furate“, fiindcă de 1000 de ani acest pământ a fost unguresc. E firesc deci să revină Ungariei. — Dar aceasta este numai o observație în trecut. Tema propriu zisă a scrisorii este alta. Și anume: „prigoanele“ la cari sunt supuși românii cedați Ungariei, preținsele nedreptăți, bătăi, schingiuri, omoruri, expulzări, etc. — Toate acestea sunt, după convingerea adâncă a corespondentului nostru, pure invențiuni calomnioase. Ungurii nu sunt capabili de așa nelegiuiri. Ci sunt dreți și cavaleri. Nimeni n'a fost bătut etc. și nici n'a fost expulzat. Ci vor fi fugit din Ungaria aceia cari au fost certați cu codul penal, ori cu credincioșii, iar acum în România vreau să fie socotiți martiri. — De aceea „Unirea“, care din capul locului n'ar trebui să scrie despre chestiuni

politice, să aibă eleganța de a rectifica informațiile tendențioase și calomnioase pe cari a fost învățată buna ei credință. Respectând însă adevărul, va contribui la pacea creștină la de toți dorită.

Cam așa, în esență și rezumat, amintim nostru coleg. — Ne vine greu să-i răspundem. Nu fiindcă n'am avea ce. Ci ne desarmează „sfânta simplitate“ în care-și adoarme buna credință și credem, bunele intențiuni. În bunătatea lui, omul-preot nu poate crea grozăviile ce se spun și se scriu la gazete. Sunt orori. Dar neamul unguresc nu poate fi capabil de așa ceva. Ergo: ceeace s'a scris e invenție calomnioasă. Așa rezonază și așa își liniștește conștiința, care altfel ar trebui să sară în apărarea dreptății și la ocrotirea celor năpăstuiți.

Am putea lăsa, liniștiți, în grija viitorului să lămurească adevărul. Orice-am spune noi acuma, Sf. Sa tot nu va crede. Fiindcă nu poate. Ar fi prea urit, să fie adevărat, că nu vrea să creadă că nația maghiară ar fi capabilă de așa ceva. — Așteptând liniștit această limpezire pe care va aduce-o viitorul, facem în trecut doar câteva observațiuni.

„Unirea“ nu face politică. Ci strigă în lume durerea neamului său, nedreptatea uitată pe care i-au făcut-o alții, și denunță tratamentul barbar la care sunt supuși, în ciuda garanțiilor din dictatul dela Viena, românii cedați Ungariei. — Făcând așa, servim adevărul, suprema datorie a creștinului.

Iar adevărul este că: Ardealul e românesc. Și în trecut și azi. Stăpânirea maghiară cea „de o mie de ani“ a început, în realitate, în 1867. Printr'o nedreptate. — Trecem însă peste acest capitol. Părintele corespondent citească puțină istorie și, mai ales, statistici care arată care-i proporția de Români și care cea de Maghiari în „ținuturile furate“ dela noi.

Adevărul este, apoi, că ceeace am scris noi despre purtarea inumană a ungușilor de frații noștri rămași în Ungaria este, spre marea noastră durere — și spre paguba multor noastre națiuni între care, prin astfel de proceduri, se adâncește dușmănia, în loc

o o Foiața „Unirii“ o o

„Frunze 'n vânt“

Concentrare

Intr'una din zile, părintele Ioachim constată cu surpriză că porumbul ce-l avusese în hambar era aroape epuizat. Hm! făcu dumnealui, scărpinându-se în barbă necăjit. Dacă merge tot așa, pe primăvară nu mai rămâne nici un grăunte în hambar.

— Ce dracu' — Doamne iartă-mă! — ați putut face cu atâta porumb? — o luă la zor pe coana preoteasă.

— Cu ce porumb!? — păru mirată gospodina.

— Cu porumbul din hambar! — o lămurii părintele. Constatai, mai adineaori, că abia a mai rămas un sfert din cantitatea ce-o avusem în toamnă.

— Păi, nu te mira. Ce e de mâncat, trece. Cu porcii, cu păsările, apoi... de trei ori la săptămână mămăligă...

— Da, păsările prăpădesc mult. Aici e buba. Ți-am spus și în toamnă, că nu are nici un rost să ținem o turmă de găini. Păsările — în timp de iarnă — sunt sărăcie pe capul omului.

— Dar ciorba și fripturile — gătite în fel și chip — îți plac și sfînției tale! schiță

un zâmbet coana preoteasă. Ai vrea să trăiești bine. Te cunosc eu. Dar numai așa... pe „gratis“, ca la „pomene“ și „sfeștăni“, nu se poate.

— Lasă-mă 'n pace cu fripturile! — se enervă părintele. — Suntem spre sfârșitul lunii Februarie și dela Crăciun nu-mi amintesc să fi mâncat friptură. Săăăracă lume! Mi s'au lungit urechile din pricina „bucatelor naționale.“ Tu nu știi alta decât: fasole, cartofi, mămăligă; apoi iarăși: mămăligă, cartofi, fasole. Par'că n'am fi în cășlegi, ci în postul Paștilor.

— Dar ce, ai vrea să-mi prăpădesc toate găinile?

— N'o spun asta. Dar judecă și tu: douăzeci de găini prea sunt multe. Lipsa porumbului din hambar e deplină dovadă.

— Dacă le-aș prăpădi, ce m'aș face la primăvară? — îi replică consoarta. Nici ouă, nici cloște, nici pui.

— Vorbe! Cât ține iarna, nu se ouă de loc. Astăzi perechea de ouă face șase Lei. Ai la casă douăzeci de găini, iar ouăle le cumperi. Asta nu e afacere. Și-apoi, nu plătește capul lor cu risipa ce-o fac în porumb.

— Se vor oua la primăvară.

— I-hm! Când oul va fi un leu bucata. Mersi! Cu prețul porumbului cât au prăpădit găinile tale din toamnă și până azi, ai fi putut cumpăra la primăvară de două ori atâtea. Te rog deci să mai rărești din ele. Opt găini și

un cocoș ajung. Mai multe nu vreau să văd pe lângă casă. Sau dacă vrei să le ierăzi toate, fă-o, dar porumb să nu le mai dai. N'au vreau să ajung calic din pricina lor. Crede-mă, găinile prea grase nu se ouă.

Coana preoteasă însă era de alte principii. Cu toate protestele părintelui, porumbul din hambar scădea mereu. Exasperat din pricina risipei de porumb — și dornic de „friptură“ — părintele Ioachim rupse relațiile diplomatice cu ceata găinilor și le declară război. În lipsa armelor moderne, părintele porumbului la atac cu armele rudimentare: prăjina și măturtoiu.

— Poftim o găină rănită! o prezintă coatănei preotese.

— Dar ce-a pățit?

— O fi lovit-o cineva. Am găsit-o în prag, cu piciorul rupt.

Firește, prin „metamorfoză“ și „artă curată“, găina se prefăcu în ciorbă și friptură. Bravo! Așa mai merge! — gândi părintele zâmbind în barbă. A doua zi, un nou atac asupra inamicului biped.

— Poftim o „puiculiță!“

— Of, Doamne! — se tângui coana preoteasă. — Oar cu asta ce s'a întâmplat?

— Nu știu, dragă. Am găsit-o lângă găinile în agonie. — Nota bene: părintele o nimănă cu prăjina în cap.

Spre bucuria sfînției sale, „puiculiță“

să se lucreze pacea — este întocmai și pe deantregul obiectiv și aievea întâmplat. Au fost omoruri și schingiuri barbare, batjocuri și bătaii crâncene, etc., până ce unii nenorociți au luat lumea în cap și au fugit, noaptea, ca din calea tătarilor; iar alții cu miile „expulsați”, cu scrisoare, și aduși zile întregi în vagoane plumbuite, ca vitele, ca să fie aruncați peste granița românească într'un hal de necrezut și de nedescris. Din nenorocire, acest tratament barbar continuă. Expulsiunile sunt în curs.

Poate că nu se vor fi confirmat toate cazurile publicate, pe bază de svonuri, în diferite gazete. Cazurile pe care le-am scris în „Unirea” sunt însă absolut exacte și verificate. — De altfel, ancheta mixtă, care lucrează cu participare germană și italiană, a adunat material mult și cazuri neasemănat mai grave decât cele despre care am avut cunoștință noi. — O mică icoană din aceste suferințe a constat, cu ochii proprii, însuși cumnatul Regentului Horthy, care a fost chemat să asiste la debarcarea unui tren de expulsați. — Tot dânsul, ca și toți ceilalți maghiari de opinie din România, vor mărturisi despre felul cum sunt tratați dânsii aici la noi, unde nu se face absolut nici o nedreptate, nici o icană, ci își continuă liniștiți viața, exact la fel ca și românii.

Dar și până se vor da publicității constatările anchetei oficiale, Sf. Sa ar putea și să trebui să facă un lucru: Să meargă prin teritoriul ocupat și să se informeze personal. Într'un raport de unde ne scrie, adevărul nu poate să strălucască. Ci să meargă la fața locului. În chip deosebit, îl rugăm să cerceteze pe preoții noștri temnițați, ori deținuți în „tabere de concentrare”. Nu-i știm cu numărul. Dar sunt destul de mulți. Un grup puternic la Seghedin. Sunt conștienți preoți, sfințiți lui Dumnezeu, cari au fost trimiși dela slujba altarului numai pentru că sunt români și li se pune în vedere — așa se spune — imediata eliberare dacă renunță la cetățenia maghiară și optează pentru cea română. Ceeace dovedește, că nu

sunt vinovați, ci prizoniți de autorități, cu plan și cu sistem.

În acest drum cu adevărat apostolic, Sf. Sa se va putea convinge și despre încercările de a se introduce limba maghiară în bisericile românești. Nu în toate. Ci în unele. Acolo unde românii, ori o parte din ei, știu ungurește. E interesantă, în această privință, o notiță pe care a publicat-o *ziarul german „Extrapost”* din Timișoara, în numărul său din 18 Octomvrie. Informația e din Budapesta, și sună așa: „În mai multe comune de pe graniță, autoritățile au ordonat ca în bisericile românești de religie ortodoxă să se introducă limba maghiară”. (Reprodus în „Ecou”, din Timișoara). Informația e dată de o gazetă germană.

Până când corespondentul nostru nu va face personal călătoria de constatări pe care i-o cerem, ar fi de prisos să mai stăm de vorbă. Fiindcă Sf. Sa știe ceace spun gazetele dela Budapesta și nimic altceva. Și crede. Libenter quod volunus credimus. Dacă o va face însă, îl rugăm să ne scrie. Ii promitem că, de dragul adevărului, facem toate rectificările și constatările ce se vor dovedi necesare.

Până atunci, îi mai atragem atențiunea asupra celor publicate de revista germană „Volk im Osten”, din care reținem și noi, în acest număr, câteva rânduri interesante. Dacă așa fac ungurii cu germanii, apoi cum o să se poarte cu Românii?

In slujba iubirii

Am pomenit, într'un alt număr, de *cantina intelectualilor ardeleni refugiați*, pe care a deschis-o și o conduce exemplara răvună a Soc. „Sfânta Elena” a femeilor noastre din Capitală. Injghebată în pripă, cum cerea nevoia, ea a fost la început cam strămtorată în cele două camere mici dela poarta reședinței mitropolitane din București (Str. Bătuștei 39). Dar grija și spiritul de sacrificiu al doamnelor dela conducere au făcut-o totuși cea mai iubită și mai căutată de refugiați.

Grație marinosului concurs al *nei Malaxa*, situația este acum mult mai bună. S'a amenajat, în subsolul palatului, un nou local, frumos înzestrat și mobilat, unde masa se va putea da la mai mulți și în condițiuni și mai bune. — Acest local nou s'a inaugurat Duminecă în 27 Oct. printr'o slujbă religioasă săvârșită de *Prsf V. Aftenie*, celebrată în prezența donatorilor și binefăcătorilor, a doamnelor din comitetul asociațiunii și a unui public select și numeros. — Dna Prezidentă *Gabriela Dr. Banciu* a tâlcuit în cuvinte de caldă duioșie rostul acțiunii caritative, peste care s'a cerut acum binecuvântarea Cerului. Iată începutul acestei cuvântări:

„Se binecuvintează astăzi cantina intelectualilor noștri, refugiați din Ardealul ocupat. — Refugiații ardeleni! În aceste două cuvinte se cuprinde toată jalea noastră, nesfârșita noastră durere. Sunt cuvinte care ne umplu de duioșie, ne îndeamnă să ne iubim și mai mult frații ajunși, deodată cu țara, în nenorocire; ne îndeamnă să revărsăm dragostea noastră îndurerată peste pământul de dincolo de hotarul zilei de azi, pământul copilăriei, care acopere sicriile părinților noștri; să iubim, deodată cu acest sfânt pământ al leagănului și amintirilor noastre, pe frații de sub stăpânire străină și pe cei desrădăcinați din patria lor deapururi românească.

„Gândurile noastre sunt strajă înlemnită la durerile lor, la jertfirea lor, pe altarul credinței românești. O graniță vitregă ne desparte de cei care ne-au fost părtași în toate bucuriile, în toate necazurile, de cei care au sărbătorit cu noi împreună înfăptuirea României Mari, după ce împreună cu noi au trecut prin prigoana asupririi și au zăcut în temnițele ungurești. Am rămas acum împreună uniți, în același gând măreț al desrobirii, cu același suflet întreg, pe care nici un hotar nu-l poate sfâșia.

„Până când îndurarea Celui de sus ne va hărăzi ceasul mare al unirii de mâine, noi trebuie să aducem alinare celor ce sunt pribegi în țara lor, celor care și-au lăsat averea, fugind din fața năvălirii, sau au fost trimiși la noi, de furia stăpânirii celei noi.

refăcută în tocană cu mămăligă. A treia zi, pana preoteasă zări în curte o găină „suspectă.”

— Ce-o fi având găina aia „moțată?” — Întru nedumerită gospodina. — Uite cum își lăbănește capul.

— După „simptome”, pare a fi gazată, — izbrișe părintele. Așa am învățat la cursul de pipărire pasivă.

În timp de-o lună, ceata bipedelor — cu și fără moț — scăzu la opt găini și un cocoș. Pănelei preotese nici prin gând nu-i trecea că „autorul” acestui prăpăd e chiar părintele. — Măvioșia sa era bun diplomat.

Dar tocmai în dimineața zilei când părințele Ioachim își propuse să încheie „armistițiul”, se întâmplă catastrofa. Era acum pe mijlocul lunei Martie. Servitoarea anunță că cineva a furat găinile.

— Cum le-a furat! se miră gospodina.

— Așa! În coteț n'a rămas decât cocoșul.

— Ehe! — interveni părintele. Ți-am spus că nu merită să prăpădești porumbul cu cocoșul. Era mult mai bine dacă le tăiai pe toate.

— Eu nu cred să le fi furat cineva. În curtea noastră nu sunt „găinari.” Poate sunt unse undeva. Fără 'ndoială, servitoarea a vrut să închidă aseară ușa cotețului. Hai să le lăsam.

Servitoarca avuse dreptate. În coteț nu erau decât cocoșul, singuratec și trist, aidoma și curtezan abandonat.

— Hm! clătină din cap părintele. Găinile au dispărut. Oamenii din satul nostru sunt buni și credincioși. Pădure fără uscături însă nu este. Dar uite... arată părintele cu degetul: Cocoșul are la gât un bilet. Ce bazaconie o mai fi și asta?

Cu chin cu vai, reușiră să prindă cocoșul. Pe biletul ce-i fusese atârnat la gât cu o sfoară, era scris: „Găinile au plecat la concentrare. Cocoșul cu bilet alb, a rămas la vatră până la noul ordine...”

Sabin G. Truția

Ceva despre o carte bună

Ne bucurăm că putem anunța faptul că din teascurile Tipografiei Românești dela Deva, d. profesor *Alexandru Crișan* a scos un volumaș de „aspecte și probleme ale sufletului românesc” intitulat modest și demn: *Opinii Curente*.

Întocmai ca și titlul, așa este și conținutul acestei cărți: n'are nimic strigător, nimic ce ar putea să constituie reclamă ieftină și nemeritată.

Nu urmărește senzaționalul ieftin, zgomotos și repede trecător. Caută efecte sufletești. Căci acesta este meritul cel mare al „Opiniilor Curente”, că ele afară de calitățile literare mai au și calități sufletești. „Opi-

niile” d. Crișan sunt isvorite: dintr'un înalt sentiment de dragoste de neam¹⁾, dintr'o creștinească privire asupra moravurilor societății²⁾ și dintr'o mare sinceritate și corectitudine sufletească a autorului³⁾.

Este ușor de înțeles că un tânăr cu astfel de calități sufletești și care mai este și deosebit de activ, trebuia să aibă ceva de spus semenilor săi.

Dar nu este de ajuns ca să posezi comora unor idei. Mai e de lipsă ca și natura — sau mai bine zis: Autorul Naturii — să-ți fi dat, încă din primele momente ale existenței vremelnice pământești, îndemânarea de a lansa direct spre sufletul și mintea semenilor săgețile gândurilor pe cari le ai. Iar Autorul Naturii — Dumnezeu — a fost darnic și din acest punct de vedere cu Dl Alexandru Crișan.

Iată pentru ce apariția cărții „Opinii curente” ni-se pare de bun augur și dorim ca și celelalte cărți anunțate ale autorului să apară cât mai curând.

Victor I. Opreșu
preot-profesor

¹⁾ v. articolul: „Drama sufletului românesc”, p. 3-6.

²⁾ v. art. „H. Ibsen și societatea de azi”, p. 13-18.

³⁾ v. art. „Iosif Vulcan — un modest cărturar ardelen”. p. 25-36.

„Societatea „Sf. Elena“ a femeilor române unite din București a crezut că este datorită ei să contribuie, cu toată puterea, la opera mare românească de asistență și ajutor a refugiaților ardeleni. Am început o acțiune grea, dar nici o zi de muncă nu ne-a fost grea, căci gândul la Ardealul robit ne-a fost călăuză și îndemn. Vrem ca cei pe care soarta nemiloasă i-a desrădăcinat din țara lor, să aple la noi dragoste frățească, ajutor și încurajare...”

A continuat apoi mulțumind tuturor celor care au jertfit pentru frumoasa acțiune caritativă care dă zilnic masă aleasă la 100-130 de intelectuali refugiați: donatorilor, doamnelor dela conducere și celor care servesc la masă. Intre donatori, pe lângă Păr. Mitropolit Alexandru care a pus la dispoziție localul, remarcăm: C. E. C. 100,000 lei, dna Malaxa 100,000; Industria Sârmei 25,000; Banca Urbană 50,000; dna Sălășaru 10,000; Comisariatul pentru refugiați 8800, dna Vidrighin 8000. La un ceaiu dat de dna Păclășanu s'au adunat 44.000 lei.

La urmă, P. S. V. Aftenie a avut cuvinte de caldă apreciere a zelului asociației, dorind ca Dumnezeu să binecuvinteze strădaniile ei și să facă dreptate neamului nostru.

Știri mărunte

Numărul Purpuraților Romani, prin moartea Cardinalului-archiepisc. de Toledo (Spania) a scăzut la 55. Din aceștia, cum notează „Schönere Zukunft“, nu mai puțin de 31 sunt italieni. Cea din urmă creare de cardinali a fost cea din Decembrie 1937 din partea lui Pius XI. Precum se dă cu părerea, cât timp va dura războiul actual nu va mai avea loc nici o numire de cardinal.

Univenitate papală în Spania. În toamna acestui an s'a deschis la Salamanca, vestit centru universitar în evul mediu, o universitate papală ce va avea două facultăți: teologie și drept canonic. Profesorii sunt recrutați dintre preoți și mireni. Prelegerile s'au început deja. Universitatea menționată are dreptul de a conferi gradele academice în specialitățile teologie și drept canonic și e, întru toate, sub jurisdicția episcopului de Salamanca. — De sine înțeles că pentru toate celea ce privesc acest focar de lumină s'a avut în prealabil învoirea Congregației romane pentru Seminarul și Universității.

Cu un suflet bun mai puțin. Asta pe pământ. Pentru că în slăvile cerești, unde avem motive să credem că și-a aflat odihnă Maica Magdalena Bossy, numărul și bucuria celor aleși a crescut. Adormita în Domnul, trecută la cele veșnice săptămâna aceasta într'un spital din Capitală și înmormântată alături în cimitirul Bellu (catolic) din București, după ce a trecut la catolicism a intrat în mănăstire. Și anume în tagma zisă a „Bunivestiri“ (Annonciade Célesté). După ani îndelungați petrecuți în cadrele acestui cin contemplativ, cu îngăduința mai marilor, a venit în țară și a întemeiat la Moreni-Edera, pe moșia părintească, mănăstire cu regula cinului în care intrase dânsa, dar cu rit răsăritean. Fără șgomot și fără mult sprijin dela oameni, în scurtă vreme așezarea moahicească dela Moreni a prins putere de viață și tocmai acum stăreța a trecut la cele veșnice, lăsând obiectul grijilor sale în seama altora. Cuvântul de rămas-bun, lângă rămășițele de lut ale Maicii Magdalena l-a rostit păr.

Moisin din Câmpina. La slujba prohodului, între alții, afară de rudeni au fost: Prințul prelat Vladimir Ghika, Preasf. Dr. Vasile Aftenie, (care a cetit rugăciunile deslegării), dna Argetoianu, călugărițe vincentine și dela Notre-Dame din București și multă altă lume aleasă. Firește că n'au lipsit nici fiicele sufletești dela Moreni ale răposatei. — În veci pomenirea ei.

Războiul italo-grec. Luni dimineața trupele italiene din Albania au trecut granițele grecești, după ce guvernul elen, cu d. Metaxas în frunte, a respins ultimatul italian, socotit infamant și, deci, inacceptabil. Motivul acestui atac din partea Italiei ar fi faptul că Grecia s'ar fi făcut unealtă a Londrei, lăsând pe mâna Englezilor importante puncte strategice, mai ales navale. (Cam așa au fost motivate și năvălirile germane în Norvegia, Olanda și Belgia). În prima zi de războiu italienii au bombardat obiectivele militare din Patras, Corinth, Tatoi și altele.

Locale. Vineria viitoare, de praznicul ss. Arhangheli, va predica în catedrală păr. Grigore Friciu, prof. de religie, iar Dumineca ce-i urmează, a săpt. VIII după Înălțarea Sf. Cruci, va predica păr. Liviu Pandrea, duhovnicul Semin. Teologic.

Ofițeri magistrați scoși din armată. Printr'un decret publicat în „Monitorul Oficial“ au fost scoși din cadrele active ale armatei ofițerii magistrați superiori: Constantin Dumitru, Vasile Zeciu, Titus Carapancea, Gh. Cristescu (toți patru colonel), D. Negulescu, Pascu Dan și Alex. Georgescu (aceștia trei lt. colonel). Motivarea: s'a dovedit că au fost „instrumente oarbe în mâini pătate, executori ai urei și prigoanei, părăsind conștiința și răspunderea judecătorului și obligația de onoare a militarului“, transformându-se astfel în unele docile și semnând acte lipsite de orice temei, dar cari au dus atâta lume la pierderea vieții.

Veste bună din Finlanda. Anuarul bisericesc al vicarului apostolic, episcopul Cebbeu din Helsinki, are și rândurile informative mângâietoare și în cele mai crâncene dureri: „Anul 1938-39 a fost pentru Vicariat unul dintre cele mai rodnice. Au venit o mulțime de Surori din America să ne fie spre ajutor. Dintre cei trei preoți noi, unul era de rit oriental. Numărul convertiților s'a dublat. În 1939 erau în Finlanda: 12 preoți, 21 călugărițe și 4 frați laici. Dintre cei 12 preoți, 2 erau finlandezi“.

† Dr. Iuliu Vicaș, medic și distins fiu al Bisericii noastre, s'a stins din viață la Arad, în 21 Oct. c. în vârstă de 55 ani. — Odihnească în pace!

La școala de Gospodărie Blaj, s'a înființat anul de practică și gr. II. Părinții cari doresc să-și înscrie fetele la această școală vor înainta cereri către Direcțiunea școlii în timpul cel mai scurt. Taxa anuală pentru internat și școală este de Lei 11.050. — Elevele refugiate se bucură de favorurile acordate de Onor. Minister. Direcțiunea.

Cărți & Reviste

P. MARTIN DE COCHEM: Sf. Liturghie. Prelucrare în românește de P. Ion M. Gârleanu. Ed. II. Oradea 1940. Pag. 469. Prețul: 45 Lei.

Mai rar o carte de învățatură creștinească și pietate care să aibă așa o trecere la noi ca această binecuvântată operă a unui convertit la catolicism care apoi s'a călugărit. La câteva luni dela apariție a fost necesară o nouă ediție. Drept că a fost și este căutată și aiurea ca pâinea cea caldă (în franțuzcește e la a 125-a ediție.) Inchinată celei mai sfinte dintre sfintele taine: sf. euharistii și tâlcuirii Jertfei de pe Cruce și repetării mistice a acesteia pe altarele creștine în sf. liturghie, e oarecum firesc să impună și să atragă și prin obiectul său. Și dacă adaugem talentul rar de popularizator al vestitului P. Cochem, iar la prelucrătorul român iscusința de a reda și în românește frumos și captivant

originalul, vom înțelege și mai bine motivul lui excepțional și la noi, a lucrării acesteia împotriva cu o mulțime de chipuri cu gust alese. — Din ediției a doua o răspândire în cercuri cât mai largi în păturile celor simpli dar buni, cari o vor înțelege mai bine.

Dr. EMIL FOLEA: Ce-i trebuie Diciosânmartin. 1940. Pag. 16. Prețul: ?

Autorul reproduce într'un mănunchiu trei articole publicate în 1938 în gazeta „Târnava“ ce aparțin Diciosânmartin. După părerea dânsului, care a fost este a oricărui Român de bine, Țării noastre, că ridică unde i-s'ar cădea, îi sunt de lipsă următoarele: 1. Un naționalism de fapte, nu de paradă; 2. Cinstire pătată, în viața publică; 3. Democrație reală economică și nu de fraze; 4. Muncă serioasă atât în viața de stat cât și în cea particulară; 5. Autoritate care să fie într'adevăr tot respectul. 6. Patriotism luminat și sincer și 7. Morală creștină sinceră, adâncă, activă, să se traducă în fapte.

Dr. DOMINIC NECULĂEȘ: Latinitatea Bisericii Românești. Săbăuani. 1940. Pag. Prețul: 20 Lei.

Schița de studiu istoric a păr. Dr. Neculăeș este împărțită în trei părți, dintre cari cea dintâi: Biserica lui H. (pag. 18-25) e dogmatică istorică, iar a doua: unitatea Bisericii Românești (pag. 26-72) și a trei: postolii latinității Bisericii Românești (pag. 73-80) sunt strict istorice. Acasă în lumea isvoarelor primare la această problemă de extraordinară însemnătate pentru orice Român căruia credința îi este dragă, autorul își dovedește teza temeinic, obiectiv și cu semnificație lăsând la o parte nota polemică. Are rânduri deosebite și meritată simpatie pentru fiii Sărăcuțului din Ardeal pe cari îi arată ca apostolii latinității Bisericii Românești încă din veac. XIII, dela începuturile ființării dinului franciscan. Lucrarea aceasta ar fi bine să fie cunoscută de cât mai multă lume română. Cei de credință vor afla în ea adevăruri revelatoare despre

VICTOR I. OPRIȘU: Viața de luptă și mucenicie a ep. Ioan Inochentie Micu. D. 1940. Pag. 14. Prețul: ?

Broșurică înălțătoare prin cuprinsul său, ușor de bănuț din titlu. Vremurile de criză a conștiinței naționale și de slăbire a sentimentului demnității naționale prin cari trecem, tocmai au lipsă de evocare a personalității dintr'o bucată, cum a fost neînfricatul tor al conștiinței naționale române, vlădicul Inochentie Micu. Retipărindu-se în broșură această mică schiță biografică apărută în revista „Știința și Literatura“ din Deva, s'a făcut o faptă bună și utilă.

C. COPOSU: Ungaria ne cere păcătoșii. Zălau. 1940. Pag. 26.

Acum, după ce fărâdelegea s'a săvârșit și melnic Ardealul ne-a fost sfâșiat de dragul Ungariei, rândurile cumpănite, simțite și obiectiv cernite ale Coposu, au pentru orice suflet românesc o deosebită. Ne-ar plăcea să vedem răspândită în toate colțurile României această broșură care în puține pagini luminose dovedite pagini, arată subrezenia temei pe cari s'au răzimat și se razimă ceice au ales calea rău după pământ românesc, care nu li-s'a covenit să li-se va cuvâni în veac.

FRIDERIC HÖNIC

ARAD, STRADA BARIȚIU 10-21

Ceamal veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

Fondată la anul 1840

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote, pe lângă garanția mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiată.

Răzuite și scaburite de fier pentru clopote. Motoare și accesorii pentru clopote. — Telefon 376

